

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nordens Mythologi eller Sindbilled-Sprog historisk-poetisk udviklet og oplyst

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nordens Mythologi eller Sindbilled-Sprog historisk-poetisk udviklet og oplyst", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 241. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1832_503A-txt-shoot-idm6624.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Urdas og Mimers Kilder.

Det er ikke langt hvad vi læse hos de Gamle om disse mærkelige Væld, men Korthed og Fyndighed er jo netop de Hoved-Dyder vi Alle trænge høit til at lære af de Gamle, og Mythogramerne i Særdeleshed.

Ogsaa her maae vi begynde med Gylfe-Legen, som giver bedst Beskeed, og er for det Meste sin egen Hjemmel.

Her hedder det da om Urdas Kilde, at denne Helligdom er ved Askens *Himmel-Rod*, og at der have *Aserne* deres Thing-Sted, hvor de daglig mødes, og *Nornerne* deres Höielofts-Sal. Vandet, hvormed *Nornerne* bestænke Asken, for at holde den frisk og grøn, er saa helligt, at Alt hvad der kommer i Kilden bliver saa skinnende hvidt, som Hviden i et Æg, og Duggen som falder fra den stænkede Ask ned paa Jorden kalder Man *Honning-242Dryp*, hvoraf Bierne nære sig. I Kilden opholde sig to Fugle, som kaldes *Svaner*, og fra dem nedstamme Fuglene af dette Navn—*Gylfe-Legen*. R. U. p. 17-20..

Af denne Mythe finde vi i de os levnedes Sange kun for saavidt Spor, at *Vola* peger paa Urdas Kilde hos *Nornerne* under Ygdrasill, og paa Askens Bestænkelse med *hvide* Vande, samt at *Asernes* daglig besøgte Thing-Sted, efter Grimners-Maal, er i Skyggen af Ygdrasill. Ellers veed jeg ikke af, at *Urdas Kilde* nævnes i Sangene, undtagen hvor Odin indføres i Höisangen (Havamaal) saa talende:

Bladet fra Munden!
Mælet sig löfte!
Ordet udströmme
Fra Taler-Stolen,
Ved *Urdas Væld!*

I dybe Tanker,
Jeg sad og skued,
Og taus jeg lytted
Til Tungers Lyd!
Meget om Runer,
I Morgen-Röden,
Hörde jeg tale,
Ved Höielofts-Salen;
Fra Höie-Lofte

Det löd som saa!*Jeg læser nemlig, med R. U. p. 24, með dagraðom, og tager naturligviis Höielofts-Salen ved Urdas Kilde for Norne-Salen. Ved denne Leilighed maa jeg ellers paaanke tre Ting ved C. U. af *Völuspa* og *Havamaal*, nemlig: at "*Urd*" ikke engang findes i Glossariet, at 243der er slet *intet Register* til Sangene, og at Varianten af den trykte Stokholmer Udgave "*pulor lángar*" slet ikke er anført.

243Naar Man nu fortæller os, at Urdas Kilde er i det Höieste ikke Andet end *Mælke-Veien*, hvis Mælk blev til Vand, för det naaede Jorden, da synes det ikke engang at have været en saadan Tale, Forfatteren af *Havamaal* lyttede til ved *Urdas Kilde*, og *Nornernes Höielofts-Sal*, og at det hverken var *Mælke-Veien* eller selv den grødefuldeste Regn der begeistrede *Völuspas* Sanger, er vist nok, og dog var det unægtelig *Urdas Kilde*, som *Kilden til al Spaadom* paa *Norners* Læber. Hvorfor dog ikke heller slutte, at de Gamle har antaget Kilden for hvad de kaldte den, og for hvad den maatte være, naar den skulde begeistre dem, og naar det skulde passe paa den, hvad de sagde om den: *Spaadoms-Kilden* altsaa, hvis Ström baade aabenbarede det *Vordende*, og virkede grødefuld til dets Udvikling! Denne Forklaring er nemlig paa een Gang bogstavelig, simpel og aandelig, som jo er Alt hvad Man kan forlange; thi en saadan *Spaadoms-Kilde*, hvormed Slægtens Stam-Træ vandes, er jo et sandt og deiligt Sind-Billede paa Begeistringens dybe Væld, hvoraf unægtelig al sand *Spaadom* opstiger, og i hvis *levende Ord-Ström* al Aabenbaring, den være ordenlig eller overordenlig, af Himlens og af Jordens Hemmeligheder, udgik til Menneske-Slægten, 244vakde og meddeelde hvad den baade udtrykte og vidnede om "*Liv og Aand*." Hvad Urdas Kilde nödvendig er for os: et Sind-Billede paa Poesien i sin höieste Grad, og sin naturlige, oprindelige Skikkelse (Prophetien), det var den aabenbar ogsaa for de Gamle, saavidt og saalænge de troede deres egen Aand, og hvad den var for de Aandlöse, for hvem det Aandelige altid er Intet, lönner det vist ikke Umagen at undersøge.*At Man imidlertid endnu ved Christendommens Indførelse tænkte paa Andet end *Mælke-Veien*, naar Man nævnede *Urdas Kilde*, see vi deraf, at Skjalden *Eilif* lader Christus throne ved *Urdas Kilde*, som de Capitolinske Guders (*Róms setbergs banda*) mægtige Konge. Skalda R. U. p. 168..

Saaledes taget, forklarer da Mythen sig selv, hvad egenlig alle Myther maae, naar de skal blive klare, og *Svanerne* komme herlig tilpas. Disse Fugle, som Folk altid saa godt har kunnet lide, forbigaaes sædvanlig reent af dem der söge Urdas Kilde paa *Mælke-Veien*, istedenfor i Hjerte-Dybet; thi vel har Man ymtet om, at der ogsaa var et Stjerne-Billede som hedd *Svanen*, men det findes rimeligviis ikke paa *Mælke-Veien*, saa det

vilde ikke passe, og desuden gik det dog heller ikke an, at lade alle Svaner paa Jorden nedstamme fra det. Naar vi derimod blot huske, hvad ei er let at glemme, hvilken deilig *Synge-Stemme* de Gamle tillagde *Svanerne* paa Jorden, og hvad *Svane-Sangen* baade forud og nu betød 245i *Folke-Munde*, da finde vi det i sin Orden, at deres poetiske Første-Forældre svømme i *Urdas Kilde*, som et Sind-Billede paa Menneske-Slægstens *Svane-Sang*, der naturligviis maa komme fra Spaadoms-Kilden, om end mere som en *Efter-Klang* af dens Susen, end som en Ström af dens Væld. Maaskee er det en Hukommelses-Feil, men det forekommer mig virkelig at have læst, ensteds, at hine Svaner svømme *tause* i Kilden indtil Ragna-Roke, da de ængstelig oplöfte Rösten, og Tingen er omtrent ligegyldig, thi Hoved-Sagen er, at Mythen afrunder sig selv til et livligt og smukt Sind-Billede paa den dybe og vigtige Sandhed, at Begeistring er Slægstens höiere Livs-Rod og rette Aande-Dræt.

Dog, jeg havde nær glemt *Duggen* som drypper i Dale, naar Ygdrasil vandtes, og maa först anmærke, at dette er Alt hvad Vola siger, saa Gylfe-Legen er i vore Öine sin egen Hjemmel for, at denne Dugg kaldes Honning-Dryp og giver Bierne deres Næring.

Da Natur-Forskerne endnu, saavidt jeg veed, bekiende, de ikke veed hvoraf Duggen kommer, og strides desarsag derom, var det vist nok intet Under, om vore gamle Fædre giættede paa en hemmelig Aarsag dertil, men i et Sind-Billede paa det Historiske Menneske-Liv vilde de naturligviis ikke söge den, för de var blevet blinde nok til at tage Skyggen for en Haandgribelighed, og aandsfattige 246nok til ei at kunne skabe men kun fordærve et Billede. Derimod, kan jeg godt forstaae, at den hemmelighedsfulde, vederkvægende *Dugg* var dem, saavel som os, et *Billede* paa det Vederkvægende, Poesien har for Menneske-Hjertet, thi derfor tale vi jo endnu om *Taare-Duggen*, som perler paa vore Kinder, naar vi föle os som Grene paa det store Stam-Træ og tage levende Deel i dets Vee og Vel. At Man nu hermed bragde den *Södme* i Forbindelse, som Blomsterne skjule i deres Kalk, men som underlig aabenbarer sig giennem Bi-Værket, og i Miöd-Hornet, det er saameget naturligere, som vi veed, at *Miöden* igien var dem et Billede paa *Poesien* som en *Konst*. Dette er Noget, som enhver Digter strax vil see, og hans Læsere, naar han anvender det levende, strax föle, hænger ypperlig sammen, og vil da de Lærde ikke staae til Skamme, faaer de vel lægge dem efter at forstaae det.

Herom mindes vi ved *Mimers-Kilden*, thi vel vender Roden, hvorunder den findes, efter Gylfe-Legens Kaart, mod *Rim-Thusserne*, men dog er i den al Klögt og Vidskab eller Mande-Vidd skjult, og *Mimer* som eier Kilden er fuld af Viisdom, fordi han drikker det Slags Kilde-Vand af *Gjallar-Hornet*. Did kom Alfader (Valfader) og forlangde en Drik Vand af Kilden, som han ogsaa fik, men maatte sætte sit Öie i Pant, som det lyder i *Völuspa*:

247Godt veed jeg, Odin!
Hvor Du dit Öie lod:
I den mærkværdige
Mimers-Kilde,
Miöd nu hver Morgen
Mimer drikker,
(Veed I hvad jeg mener?)
Af Valfaders Pant^{*}Gylfe-Legen. R. U. p. 17. *Völuspa* C. U. III. 37.!

Dette er Alt hvad herom vides, thi vel findes der endnu nogle dunkle Ord i *Völuspa* om denne *Odins* Kilde-Reise, men deels er de ikke gode at hitte Rede i, og deels giemmes de bedst til Talen bliver om ham selv. *Mimers* Personlighed vil jeg her ikke heller opholde mig ved, og det Lidt Man veed, siges bedst, naar vi komme til *Heimdal* med *Gjallar-Hornet*, da Spörgsmaalet her kun er om Kilden.

Hvordan Man nu kan falde paa at söge Kilden til Klögt og Vidskab enten i et Gade-Kiær, eller i Verdens-Havet, det er mig ubegribeligt; thi vore Hedenske Fædre vidste jo, ligesaa godt som vi, at om Man end kunde drikke *Thor* under Bordet, og virkelig udtömmen Verdens-Havet, blev Man dog derfor ei det Mindste klogere, undtagen forsaavidt Man derved *erfoer*, hvormeget Man kunde drikke, og hvad der laae paa Havsens Bund. Kort sagt: Man har til alle Tider vidst, at skal Nogen blive klog, maa det være af *Erfaring*, og i Norden fölte Man dybt, at til Forstand paa Menneske-Livet i det Hele vil Enkelt-Mandens *knappede Erfaring* kun lidt forslaae, desarsag stræbde Man ivrig at tilegne sig de forbigangne Slægters Erfaring, og lade sin Egen sammensmelte dermed, til Efter-Slægstens Gavn, og denne grundhistoriske Retning kundgjorde sig i den Prophetiske Old-Tid i Mythen om *Mimers Kilde*, ved Siden ad *Urdas*, *Erfaringens* ved Siden ad *Spaadommens*, og for at Man ikke skulde tage Feil derad, gav Man *Mimer* (den Erfarne) Kilden i Vold^{*}Læsere husker jo nok, at "mimor" og "ge-mimor" paa A. S. betyder "erfaren" og er naturligviis nærbeslægtet med det Latinske "memor" saa Alt henviser os til hvad Erfaring lærer og Hukommelsen bevarer, altsaa til den *levende Historie*.

Læsere kan nu formodenlig sige sig selv, hvorvidt *Odin* trængte til en Drik af *Mimers Kilde*, og i alt Fald skal jeg siden sige min Mening derom; men her maa det være Nok at anmærke, baade hvor naturligt det var, at Folk, hvis Poesi var aldeles historisk, ogsaa löftede historisk Vidskab til Skyerne, og tillige at Mytherne om *Urdas* og *Mimers Kilder* sammenföie sig, for vore Öine, til det önskeligste Sind-Billede paa den store, hele

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Menneske-Livet gennemgribende Sandhed, at det er Poesien der giver os den aandelige Anskuelse af Livet, og at det er en tilsvarende Erfaring der skal forklare det, eller med andre Ord, at det er de *Poetiske Folke-Færdes Levnets-Løb* der skal forklare det ægte Menneske-Liv.